

ȘCOALA NOASTRA

Revistă pedagogică culturală a corpului didactic primar din jud. Sălaj

Reforma programei învățământului primar.

— Constatări și observații —

Noua programă analitică, cuprinsă în proiectul elaborat de Ministerul Instrucțiunii, este chemată a deschide o epocă în viața învățământului primar și în munca de educație generală. Principiile care îi stau la bază răspund nevoilor culturale ale poporului. Aceste principii caută să înlăture formulele teoretice din trecut și prezent, așezând școala în centrul realității și al mediului în care activează. Școala vrea să devină într'adevăr, o instituție vie pentru necesitățile vieții și o înviorare a energiilor creatoare.

Rezultatele date până în prezent de școala primară nu sunt deplin satisfăcătoare. Actuala programă analitică e supraîncărcată și plină de abstracțiuni. Minte elevului se îngreunează cu lucruri, de multe ori, inutile și nu dă cuvenita importanță mediului, adevăr constatat de majoritatea oamenilor de școală, cari au privit această problemă prin prisma obiectivității.

De aceea vine noua programă analitică cu abstracțiuni reduse până la minimum, lăsând locul cuvenit cunoștințelor, cari apropie școala de viață și această legătură vrea s'o înfăptuiască după *loc și timp*.

Principiile călăuzitoare ale acestei tendințe sunt: programa *minimală* pentru învățământul unitar; programa *suplimentară* potrivită mediului și a apropierii școlii de viața din jurul ei, răspunzând principiilor *regionalism* și *localism*; un *utilitarism măsurat* și o metodă *globală sintetică* după cum se subliniază chiar în prefața noului proiect de reformă.

În realizarea acestor principii anunțate, noua

programă face o comprimare a materialului, aranjându-l pe trei trimestre sau perioade ale anului școlar și anume: a) *Toamna și începutul iernii până la Crăciun*, b) *Iarna și începutul primăverii până la Paști* și c) *Primăvara și începutul verii până la vacanța mare*.

Cunoștințele de predat se împart în cinci grupe: 1. *Cunoașterea mediului natural*, 2. *Aritmetica*, 3. *Limba maternă*, 4. *Educația fizică și estetică*, 5. *Inchetearea perioadei* cu recapitulării, serbări, expoziții.

Nici nu trebuie să mai amintim că, la împărțirea materialului pe anotimpuri, s'a avut în vedere armonizarea cunoștințelor cu mediul apropiat, ce cade sub simțurile elevului, lărgindu-i acest orizont cu vârsta și gradul de accesibilitate și a percepțiune. Se dă o deosebită atențiune modelajului și lucrului manual în genere.

Programul de lucru bine întocmit este, fără îndoială, prima condiție întru realizarea scopului, dar se mai înșirue un întreg complex de împrejurări, cari condiționează succesul. Și chiar în fața acestor condițiuni sau elemente de punere în aplicare — dacă le putem numi astfel — ne cuprind unele îngrijorări și nedumeriri.

Învățătorii, în mare majoritate, pentru moment, nu se pot adapta spiritului impus de noua programă, lipsindu-le și pregătirea cuvenită în această direcție.

Lipsa de continuitate a forțelor didactice la aceeași școală, este cel mai mare dușman al creațiilor preconizate de noua programă, prin adaptarea cunoștințelor mediului apropiat. Credem că, regionalismul și localismul nu se vor putea afirma atâta timp, cât un permanent vagabondaaj al forțelor didactice, dela o școală la alta, perturbă învățământul la fiecare început de an școlar. Detașările fac cele mai dezastruoase ravagii în această privință. Acest adevăr îl poate vedea orișice ochiu obiectiv, din învățământ. Învățătorul va trebui să se fixeze deci definitiv la o școală și să se „acclimatizeze“ întru totul cu viața și tradiția satului, pentru a putea face

muncă creiatoare în școală. Provizoratul împiedică munca constructivă.

Regionalismul și localismul vor putea fi puse în aplicare abia atunci, când se va pune capăt sistemului de detașări în învățământ.

Fixarea prea rigidă a materialului pe cele trei epoci, credem că e nepotrivită. Materialul ar trebui prelucrat aproape în întregime în primele două perioade, încât perioada ultimă să se rezerve mai mult recapitulațiilor, cu atât mai vârtos, că atunci se accentuează mai tare scăderea frecvenței.

Omiterea studiului religiei din programă, nu o găsim corectă. Ar trebui trecut în linii generale măcar materialul acestui studiu, cuprinzând principiile fundamentale ale moralei creștine și numai deosebirile de nuanțe confesionale să le fixeze autoritățile bisericești de acord cu cele școlare. În cursul superior, să se propună în mod obligatoriu, istoria bisericilor noastre naționale. Educația morală-religioasă ar trebui să ocupe un loc mai important în programă, dat fiind faptul că, istoria și tradițiile noastre naționale sunt strâns legate de biserică. Credem că, este o necesitate, cultivarea cântecelor bisericești pe o treaptă mai întinsă, înființări de coruri cu elevii pentru a da răspunsurile la serviciile religioase. La studiul limbii române se vor introduce mai multe bucăți de lectură cu subiecte religioase și se vor deprinde compoziții cu astfel de subiecte.

Tot asemenea credem că e necesar să se afirme mai intens și mai hotărît sentimentul național și patriotic, prin toate manifestările școlare: lecturi, cântece, jocuri, industrie casnică națională, etc.

Grupa de „*Limba maternă*“ să se înlocuiască cu „*Limba Română*“. Compozițiile să se exercite din toate cunoștințele predate ca o sinteză a lor.

Ca o completare a programei analitice, credem ca o necesitate indispensabilă să se anexeze modele de orare săptămânale speciale și generale, întocmite pentru școlile divizate și nedivizate.

Prin tendința întemeiată pe bunele intenții de-a

armoniza toată munca școlară și a face din elev o ființă activă și creiatoare, scutindu-l de cunoștințele neasimilabile, ci punând pe primul plan cunoștințele pe cari le poate utiliza și valorifica momentan în mediul unde trăiește, noua programă analitică va constitui un real progres în evoluția învățământului și a educației poporului, atunci, când ea se va putea pune și în aplicare.

Pentru aplicabilitatea ei se cere însă muncă plină de suflet și pricepere, prestată cu mult devotament și abnegație din partea învățătorilor; o colaborare sinceră și eficientă din partea autorităților și a publicului pentru îmbunătățirea frecvenței școlare și excluderea multor nechemați, dela amestecul în conducerea învățământului, după sezoanele capricioase ale politicianismului distrugător de suflete și de muncă creiatoare.

D. MĂRGINEANU.

BCU Cluj / Central University

CURSURILE DE VARĂ DELA SIBIU.

II.

În magistralul discurs de deschidere a cursurilor organizate de Asociația generală a învățătorilor din România, la Sibiu, Dl D. V. Țoni arată că prin aceste cursuri se urmărește și cunoașterea locurilor istorice ale țării, prin excursiile ce le făceam, legându-ne sufletește de trecutul Neamului și de pământul acestei țări, scădat în sângele strămoșilor și părinților noștri.

Prin excursiunile organizate de Asociație, în timpul cursurilor, acest nobil scop s'a ajuns.

Prin plimbări și vizite am cunoscut întâiu Sibiu, sediul Comitetului permanent dela 1848, al Comitetului de pacificațiune (de apărare) dela 1848—49 și al Consiliului dirigent dela 1918. Prin sancționarea privilegiilor andreianice pentru toate coloniile germanice din Ardeal, de către Matei Corvin (1486), Sibiu a devenit capitala ținuturilor săsești; Românii abia cu 3 secole în urmă, au putut să reîntre în Sibiu.

Sibiu a fost înzestrat cu peste 40 turnuri-fortificații, dintre cari trei se pot vedea și azi; dintre bastioane se pot vedea; bastionul Haller zidit între 1551—1553, bastionul Soldisch zidit între 1622—1627, celelalte sunt în ruine.

Are mai multe biserici: 1. Biserica parochială evanghelică C A., în Ferula acestei biserici (un fel de muzeu de pietre funerare și odoare bisericesti) se află piatra funerară a lui Mihnea I. cel rău, domnul Munteniei, ucis aci de un sârb, Jaxyh, la 12 Martie 1510. 2. Biserica catedrală a Mitropoliei ortodoxe-române din Sibiu, este o minunată operă de artă și cultură, pictura e opera pictorului Smigelschi, iar sculptura, a maestrului bucureștean C. M. Babic. 3. Biserica parochială romano-catolică (1725). 4. Biserica parochială gr.-catolică, în jurul căreia și-au aflat odihnă trupurile neobosiților apostoli ai idealului național: a părintelui ziaristiceii ardelene și mare istoric George Barițiu (1812—1893), a istoricului Alexandru Papiu Ilarian, a «martorului și povestitorul unor vremuri eroice» Iosif Sterca Șuluțiu (1827—1911), a Eroului dela Lysa

David Urs de Margine (1816—1897), a neînfricatului luptător Dr. Ioan Rațiu (1828—1902) ș. a.

În Sibiu își află sediul bătrâna Asociațiune pentru literatura română și cultura poporului român (Astra), care are un minunat muzeu cu următoarele secții: s. artelor frumoase s. arheologică și numismatică, s. etnografică, s. economică, s. armatei și s. industriei. «Astra» mai are o bibliotecă cu peste 30.000 de volume. Muzeul Brukenthal face o mare cinste Sibiului, cuprinde o colecție de tablouri, 1243 bucați, o bibliotecă cu peste 100.000 volume, colecții de manuscrise vechi, de gravuri, etc. Aripa stângă a edificiului Primăriei cuprinde o mulțime de obiecte de valoare istorică. Soc. transilvană pt. șt.-naturale are la Sibiu un muzeu bogat. Sibiul mai are o frumoasă stațiune de vară «Dumbrava», cu o grădină zoologică.

Prima excursiune am făcut-o la Rășinari, cale de 11 km. spre S. S. V. Rășinari este una din cele mai frumoase comune românești din cuprinsul Ardealului. Locuitorii acestui sat, curat românesc, în decursul veacurilor au ținut, precum țin și azi, cu neclintită dragoste la limba, portul, tradiția și obiceiurile noastre românești. Străzile pavate, casele o minune. Ce isbește pe vizitator mai întâiu, e frumosul port național atât la femei cât și la bărbați. N'am văzut 2 sau 3 persoane cari să nu-și fi avut îmbrăcat acest minunat port. Am vizitat biserica veche, care datează de prin secolul al XVII-lea; înaintea altarului se află îngropați doi episcopi de ai bisericii ortodoxe: Nichitici și Adamoviciu. În biserică se află scaun pentru vlădică, vase și manuscrise vechi. Fosta reședință, a primilor 4 episcopi neuniți, se află pe delușorul dinspre Nord al bisericii. Azi e o casă simplă cu ferestrele apărute de gratii, înăuntru e în formație un muzeu istorico-etnografic. Dintre obiectele colecționate până acum, mai însemnat e un steag negru și galben, dăruit de «împăratul» cavalerilor rășinarieni, după marile evenimente ale anului 1848.

Am vizitat apoi casa nașterii «poetului pătimirii noastre» Dlui Oct. Goga. Mama poetului, o venerabilă de 76 ani, fost pe vremuri învățătoare în Rășinari, ne-a primit cu mare dragoste. Am descins apoi la biserica cea nouă a ortodoxilor. În această biserică se păstrează diploma de nobil a strămoșilor ep. Șaguna, scaun episcopal, etc.

Alături de biserică, spre N., se află mausoleul care cu-

prinde rămășițele pământești ale marelui episcop, mai apoi mitropolit Andrei baron de Șaguna (1808—1873). Mai are Rășinari o școală veche și o casă națională de toată frumusețea.

O altă excursiune am făcut la Săliște. Am pornit cu trenul din Sibiu pe linia Sibiu—Vințul de jos, lăsând de o parte și de alta, mai multe comune, dintre cari cea mai de seamă e Orlatul, comună românească, unde mai înainte vreme era Comandamentul Reg. I. de graniță. Tot în Orlat se află și o fabrică de hârtie. În Săliște, tot atunci (20 Iulie) era adunarea generală a despărțământului jud. al «Astrei». Un program frumos compus din cântecele corului copiilor dela școala primară (3 voci egale) și a corului tineretului local (4 voci mixt) a precedat cuvântările trimișilor «Astrei» și a președintelui nostru Dl. D. V. Ţoni. La urmă distribuie de premii și biblioteci, concurs de dansuri naționale, expoziție de copii, etc. Orice vizitator rămâne încântat de frumusețea și eleganța săliștencelor și a portului lor minunat (alb și negru).

În d. m. zilei de 22 Iulie am făcut o excursiune la Ocna-Sibiului, stațiune balneară (apă sărată în ocne surpate). Are 3 lacuri mai de seamă: Horea, Cloșca și Crișan. Nu departe se află ocna de sare, acum exploatările sunt sistate. Ocnele datează de pe vremea Romanilor. În 4 Februarie 1848 pe aceste locuri s'au dat lupte între Austriaci și Ruși veniți în ajutor, contra Ungurilor răsvrățiți pentru libertate. 349 soldați au fost aruncați în ocne părăsite. După 41 ani, 9 cadavre au fost ridicate de apa ce umplea o ocna și au fost îngropate sub un monument ridicat în amintirea acestora.

Ultima excursiune am făcut-o pe valea Oltului, până la Călimănești. După câteva stații, cu trenul, am ajuns la vechiul semn de hotar dintre România și Austro-Ungaria, azi în ruină. Mai la vale am văzut o frumoasă cruce ridicată în amintirea morții pe acest loc, a generalului Praporgescu. La gara Călimănești, am debarcat. Pe un pod plutitor am trecut înspre p. dreaptă a Oltului, în Ostrovul-Călimănești, unde se află și o plajă. În p. de Sud a Ostrovului se află un schit pe frontispiciul căruia stă scris în litere cirile:

«Această sfântă și Dumnezeiască biserică ce se cheamă Ostrovul s'au zidit de bunul credincios Io Neagoe Voevod...» în anul 1522. Acest schit azi e declarat monument istoric. Din Ostrov la Călimănești trecerea se face pe un pod de beton

armat. Călimăneștii este o stațiune balnearo-climaterică, cu ape minerale de faimă și reputație mondială, la fel și Căciulata care se află cam la 2 km. spre N.

După un mic popas la Călimănești, ne-am dus spre mănăstirea Cozia; 6 km. spre N. Temelia mănăstirii Cozia a fost pusă de Radu al II-lea (1375—1385), tatăl lui Mircea; moartea-i de timpurie a curmat orice continuare. Mircea cel Bătrân a zidit-o din temelie în anul 1836, zidind chiliile pentru călugări și înzestrând mănăstirea cu moșii. Neagoe V. a reparat-o la 1517, iar sub C. V. Brâncoveanu (1707) a fost iar reparată și înzestrată cu pridvor și obiecte sacre.

Lângă peretele dispre m. zi a pronaosului se află mormântul lui Mircea. Comisiunea monumentelor istorice a înlocuit vechea peatră funerară, depe care vremea a șters inscripția ce era, cu una ce se vede azi, pe care e săpată următoarea inscripție alcătuită de dl N. Iorga :

«Aici odihnește binecredinciosul și de Hristos iubitorul Mircea; Mare Voevod și Domn a toată țara Ungro-Vlahiei și al părților de peste munți, încă și spre părțile Tătărești; al Almașului și Făgărașului Horțeg și al Banatului Severinului Domn și de peste toată Dunărea până la Marea cea Mare și Cetății Dârstorului Stăpânitor, Ctitorul acestui sfânt locaș. A trecut la cele veșnice la 31 Ianuarie 1418». Oasele ce s'au mai găsit aici se crede că sunt ale copiilor și Doamnei lui Mircea.

Lângă mormântul lui Mircea se află mormântul Teodorei, Teofana prin călugărie, mama lui Mihaiu Viteazul; iată inscripția depe mormânt: «A răposat roaba lui Dumnezeu, călugărița Teofana, mama răposatului Mihaiu Voevod și fiesa Doamna Florica și fiul său Nicolae Voevod, au nevoit și au scris (ridicat) Io Radu Voevod, 1605».

Moaștele lui Mircea și ale celorlalți îngropați în biserică, s'au deshumat și se află în sicrișe separate depuse în paraclisul dispre m. zi, din rândul chiliilor călugărești.

Alte inscripții grăitoare din mănăstirea Cozia; «Această sfântă și dumnezeiască Biserică, unde se prăsnuește hramul prea sfintei și începătoarei de viață Troiță, este zidită din temelie de blagocestivul, răposatul Domn, Io Mircea Voevod cel Bătrân, în cursul anilor 6804=1386, care o au înfrumșețat cu tot felul de podoabe și afară întărind-o cu venituri, pentru

chivernisirea ei. Și, pentru multă vreme a trecuților ani, fostu-ș-au pierdut podoabele cea (sic) dentăiu a zugrăvelii. Și văzând-o stricată Cinstitul și de bun neam, dumnealui Jupân Șerban Cantacuzino, biv vel Paharnic, feciorul spătarului Draghici, îndemnat s'au de dumnezeiasca râvnă de o au zugrăvit, precum se vede, pentru a dumnealui și a răposaiților dumnealui, vecinică pomenire, în zilele Prea Luminatului și Inaltului Domn, Io Constantin B. B. Voevod, fiind Păstor Țării, Prea Sfințitul Mitropolit Kir Teodosie, leat 7213—1705. Năstravnic fiind Serafim ieromonah, 1 pisah (scriitor) Preda, 1 Savi ego Ioanichie Sina Mihăilă, zugravi».

Dela Cozia am venit înapoi la Călimănești, unde într'o atmosferă de caldă dragoste colegială și de Neam, ne-am luat adio, despărțându-ne, fiecare luând drumul către satele din cari ne-am fost strâns.

Ardeleanu I. Senior.

PENTRU O NOUĂ ORIENTARE ȘCOLARĂ.

Au trecut mulți ani dela războiu încoace și multe noutăți ne-au adus fiecare, mai ales nouă învățătorilor și școalei. Cercetări savante s'au făcut în domeniul atât de vast al educației, principii noi s'au adus, teorii și dispozițiuni multe ne-au condus și cine știe anul viitor școlar ce dar ne va mai aduce.

«Școala activă» ne-a condus; căci în toate părțile unde se făcea educație, nu auzai decât numai de principiile frumoase ale școalei active și fiecare aplica un fel de școală activă, pe care o putea și pe care o știa. Acum vine regionalismul educativ, cercuri culturale regionale și multe altele... regionale.

Cine știe ce ne va mai aduce viitorul.

Suntem mândri de progresele teoretice ce le-am avut și le vom avea, ne închinăm principiului atât de frumos al școalei active, ne mirăm de ideile atât de practice ale regionalismului și individualismului educativ. O grădină de trandafiri frumoși sunt toate, dar, doamne, greu e obstacolul pe care-l avem înaintea de a culege un trandafir; doamne, mare e prăpastia ce desparte teoria de practică.

Străinii ne vor spune că întotdeauna am fost tagma care ne-am arătat că știm pașii pe drumul ce duce spre ținta visată de învățământul primar.

Da! pași uriași am făcut, dar vânturile ce ne-au stat în cale n'au fost mai puțin uriașe.

Intr'o sală de clasă în care vântul vâjje în largul său, unde băncile se clatină la cea mai mică mișcare a copilului, unde focul din sobă arde numai la «sărbători», unde cărțile stau înșirate pe bănci învechite ca și autorii lor diferiți, acolo ideile școlii active nu rād, regionalismul nu se observă, decât poate pe fruntea încrețită de gânduri a învățătorului.

Șapte rânduri de copii stau și privesc într'o sală scundă și friguroasă, spre o privire ce e singura care se sacrifică de a zâmbi către ei, numai pentru iubirea sufletelor nevinovate, cari așteaptă educația, pe care în complexitatea ei nu o putem da.

Și cine ne înțelege pe noi, înafară poate, de apropiații șefi ai noștrii ierarhici, cari și ei, poate, nu sunt înțeleși de alți? Cine ne vede sforțările noastre, când ușa școlii noastre se deschide de «cei mari» numai la alegeri?

Atelierele școlare se sting, complexitatea educației cursului primar prin lipsa lor nu se poate da, epoca de construcții școlare s'a terminat, legea obligativității e numai pe jumătate lege, bugetele școlare nu se pot încasa, sau dacă se încasează se întrebuintează pentru alte scopuri, elevii săraci nu se ajută, deci iată vânturile grozave ce ne stau în cale.

Cu toată dragostea noastră față de copiii națiunii, cu toată instrucția ce caută a se mări în învățământul nostru normal cu 8 ani de studiu, sau poate mai mult, toate sforțările noastre nu pot ajunge adevărata țintă.

Înainte deci, de a aduce noi reforme și principii, ar fi cu mult mai bine dacă s'ar așeza pe o temelie mai puternică elementele școlii, — învățătorul și elevii, — ar fi mai bine dacă toți, dela cel mai mare până la cel mai mic într'un județ, ar avea privirea ațintită spre școală, ar da concursul necesar spre o bună funcționare a acestei importante instituții sociale.

Iar acel copil ce șapte ani a stat pe băncile școlii, să vadă chiar el însuși, că se deosebește de acela ce n'a frecventat această instituție, să-și aibă și el drepturile sale, căci

numai așa dragostea către școală va fi mai mare și respectul către ea adevărat.

Absolventul școlii primare are o cultură suficientă, va deveni un om de ispravă în societate, deci națiunea trebuie să-l protejeze. Certificatul de absolvire a cursului primar, trebuie să fie prima dovadă întotdeauna când individul vrea să ocupe un serviciu, fie la comună, fie la ori ce întreprindere a statului.

Ce mult și adevărat ar înțelege un primar școala, atunci când șapte ani a stat pe băncile ei. Ce bine ar fi dacă acel certificat ar avea valoare chiar și la reducerea serviciului militar, ori exercitarea drepturilor politice.

Ce bine ar fi dacă toate acestea s'ar consfinți printr'o lege..... Poate că surăde viitorul.

Vasile Buda

dir. inv.

ȘCOALA ȘI BISERICA IN SLUJBA MORALEI.

Morala joacă un puternic rol în viața indivizilor și a popoarelor. Kant o numește dieta sufletului, iar nemuritorul rege Carol I, a spus că morala prin forța ei, apără popoarele de nimicire și învingere.

Idealul moral își are un mare rost în viața popoarelor. Privind trecutul omenirii, vom vedea indivizi și popoare cari călăuzite de idealul moral s'au impus prin fapte mărețe. Toate națiunile cari au contat în istoria omenirii ne servesc probe abundente de ideal moral.

Școala și biserica cari au în sarcina lor rolul înălțării neamului, vor trebui să acționeze în vederea atingerii acestui scop. Aceasta, cu atât mai mult, cu cât azi, mai mult ca oricând, criza morală crește, lăsând în urma ei triste și dureroase rezultate.

Cum această plagă socială își are în mare parte isvorul în criza economică, alcoolism, etc. de dorit ar fi ca luminătorii satelor să depună o intensă activitate în scopul ridicării din punct de vedere material a satelor noastre și distrugerea patimei alcoolismului.

Din acest punct de vedere, cooperativele, diferitele între-

prinderi cu scop de îmbunătățire a situației materiale a săteanului nostru, ar fi cele mai bine venite.

Înlăturarea patimei beției prin conferințe, exemple, prin diferite ocupații date celor cuprinși de această patimă, etc. ar însemna un pas sigur spre viața morală.

Prin o muncă intensă în afară de orele oficiale, preotul și învățătorul ar realiza multe venituri materiale satelor în fruntea cărora stau, scăpând în bună parte săteanul de multe frământări pentru grija zilei de mâine și punându-și în felul acesta o solidă bază la edificiul operei progresiste spre ținta idealului moral, ce trebuie să-l înfăptuiască.

E necesar deci, ca școala în cea mai strânsă colaborare cu biserica să contribuie prin factorii săi la întronarea unei vieți economice sănătoasă și pe urmă să lupte din răzputeri pentru întronarea moralității în satele noastre și prin ea la ridicarea întregului neam. Trebuie să se știe însă, că jucarea rolului lor pe scena vieții sociale a satelor noastre, este legată de împrejurări și moment. O singură mișcare ne la locul și timpul ei ar putea fi cauzatoare de triste și dureroase urmări.

Pentru aceasta, preotul și învățătorul, vor trebui să-și îndeplinească această misiune grea cu multă prudență și băgare de seamă. Că mulți vor cădea jertfă în slujba idealului misiunii lor, e ceva sigur! Nici o luptă nu se câștigă fără vieți de eroi. Isus Christos—Dumnezeul om, însuși s'a jertfit pe lemnul crucii pentru un scop sfânt. În decursul istoriei, mulții din marii oameni, au trebuit să-și jerfească viața spre a îndrepta multe rele sociale și asigurând prin acestea o sănătoasă îndrumare a omenirii.

Ca educatori, firește, nu trebuie să scăpăm din vedere că, exemplul este ceva hotărât în educația morală a satului. Pentru aceasta, preotul și învățătorul vor trebui să se bucure ei înșiși de un netăgăduit prestigiu moral în fața turmei pe care o păstoresc, căci numai așa copiii și sătenii, a căror virtuți superioare sunt datori a le cultiva, se vor înălța.

Bunul simț, tactul, sfaturile și pildele bune au cea mai mare înrăurire.

Natural, educația morală a unui popor este cea mai grea atribuție ce se poate da unui educator. Însă nu mai puțin adevărat este faptul, că cu suflet, inimă și dragoste de misiunea

ce-ți este încredințată, poți face minuni.

În aceaste timpuri de cumplite sbuciumări sociale, satele noastre își îndrăpță ochii și speranțele înspre școală și biserică.

Pentru aceasta, ele trebuie să fie în stare a răspunde chemării lor, aducând foloase reale în misiunea ce le este încredințată. Preotul și învățătorul sunt soldații ce trebuie să lupte cu tot efortul sufletului lor pentru a alunga microbul ce sapă tot mai mult la temelia așezămintelor sociale a satelor noastre. În slujba acestui sfânt scop, ei trebuie să se înarmeze și uniți sufletește, ei trebuie să învingă.

Victor Lungu.

DE-A CIURCU.

Un joc, care poate că există și'n alte părți ale țării noastre; am să-l descriu, așa cum se joacă prin satele de peste Meseș (Ciumărna, Treznea, Bozna, etc.), el fiind specific regiunilor dela munte și dealuri.

Terenul pentru joc, cade prin poenile deschise, sau pe câmpie, pe unde se află ei, cu oile sau vitele la păscut. De obicei îl joacă copiii cari au trecut de 10 ani, cari să poată mării bine bastonul (bota). Se formează două echipe de câte 2—4 copii, una care bate ciurcu, și alta care va prinde. Cea mai ideală echipă, e cea din patru persoane. Se așează pe pământ, o creangă de alun care se cioplește puțin la mijloc, apoi se 'nfige în pământ cu amândouă capetele, formând o curbă, pe care se așează popicul (ciurcu, un cilindru tot din alun, cu înălțimea de 5—10 cm.). Fiecare jucător trebuie să aibă cel puțin 3 bastoane (se poate și mai multe, după cum se stabilește la începutul jocului). Bastonul trebuie să fie lung cel mult de un metru. După ce se știe care echipă va «bate ciurcu», și care-l «va prinde», se 'ncepe jocul, distribuindu-li-se rolul la fiecare. Cei din echipa, care prind ciurcul, unul va sta la lopățe să pună ciurcu, iar ceilalți vor sta la o depărtare de ciurc, de 30—40 m. și vor avea de grije să prindă ciurcul, sau să-l arunce cât se poate de iute la cel dela lopățe, să-l pună la loc. Cei «dela guvern», încep să bată ciurcu începând acela care-i mai slab. Ia bastonul cu dreapta, și-l aruncă cu viteză pe lopățe ca să lovească ciurcu, să sară

cât mai departe, ca să-și poată aduce înapoi bastonul. Dacă ciurcu, n'a sărit departe și se află 'n urma bastonului atunci n'are dreptul să fugă după el. Când merge după bastonul lui, poate aduce și pe celelalte ale tovarășilor de joc, cari n'au putut fi aduse; așa ca să aibă mereu bastoane pentru lovit. când s'au epuizat, atunci sunt de drept «pe-afară», ei trec la prins ciurcul.

Când a atins lopățeaua cu ciurcul, nu mai poate aduce bastoanele, ci le pune jos, în locul unde s'a găsit, când s'a pus popicul pe lopățea. Dacă careva'l prinde din sbor, atunci ochipa este afară, vin ceilalți să-l bată.

E un joc foarte animat. Jucătorii devin buni alergători, dezvoltându-li-se mușchii întregului corp, devenind buni țintași.

De multe ori partida din «opoziție» ca să facă necaz celor cari bat ciurcul, îi îngână cu versurile următoare, recitându-le ca: «melc, melc codobelc».

Popicul pe scândură
Bota meargă singură.

Sau: *BCU Cluj / Central University Library Cluj.*

Eu mă țin de iarbă,
Ciurcu să nu meargă.

I. Meseșianu.

MONOGRAFIA

Școlii primare de Stat din comuna Hurezul Mare, jud. Sălaj.

de Traian Cionfi
inv. dir.

— Urmează din No. 8. pag. 289 —

În 21 Aprilie se hotărăște mutarea lui dela Vetis în Hurez de către cei ce au juguri. Totodată i se stabilește plata de 62 fl. în numerar, 8 steruri de lemne focale precum și stoalele ocazionale dela morți și dela cununii.

Cărțile ce se foloseau în școală erau: Abecedare românești și ungurești, catechisme mici și mari, și bibliile de Oradea (v. anexa No.).

În anul 1893 Dec. 17 G. Pelle convocând adunarea generală a poporului, comunică cumcă statul și autoritățile bisericești au satorit salarul învățătorilor confesionali la 300 fl. bani, cortel și grădină. Invită deci confesiunea să-i majoreze

și dânsului plata conform acestor dispoziții și a decretului diecezan No. XVIII; iar dacă nu pot, să ceară ajutorul statului. Însă statul contribuind în oarecare măsură la plata învățătorului își rezerva dreptul de a introduce limba de predare maghiară în școală. Acest fapt însă a daterminat adunarea să refuze cererea lui G. Pelle, motivându-se că «pentru seracia ei nu are ce face, chiar periclitându-se și școala.» Dar inv. G. Pelle nu s'a dat bătut și-și repetează cererea în mai multe rânduri. Poporul însă nu l-a mai iubit și făcându-i arătare la Episcopia din Oradea Mare, aceasta l-a mutat disciplinar în comuna Soconzăl, dispunând schimbarea lui cu inv. Teodor Groza.

Gheorghe Pelle însă după mutarea de aici vine în câteva rânduri pentru încasarea drepturilor ce pretindea că i-au mai rămas aici. Poporul enervat de atâtea cereri succesive; nu-i vorbă, îl plătește ca să termine cu el însă îi face un aspru rechizitoriu în procolul luat cu aceea ocazie; pe care din respect pentru memoria lui, nu-l reproduc aci.

Teodor Groza a fost învățător în Culciu iar în anul 1885 a fost angajat în Hurez pentru un an de probă.

Cu venirea lui s'a început o eră nouă în viața școlii hurezane, care a însemnat un nou reviriment în dezvoltarea sufletească a poporului românesc de aci. Dânsul stând mai mult timp aci, a avut posibilitatea să desfășure o activitate multilaterală, lungă de 16 ani. Pregătirea o avea dela preparandia din Oradea Mare, era om drept și aspru. Generația mijlocie a fost crescută de dânsul și toți i-l pomenesc cu venerație pe fostul lor învățător. Dela el au rămas cele dintâiu registre școlare în cari se însemna progresul și absențiile elevilor.

În ziua de 3 Februarie 1895, scaunul școlar stabilește cari-i vor fi emolumentele, adică plata pe un an, în felul următor: «152 fl. numerar, pământul cantoral și cu dreptul de pășunat cât va fi stabilit, 12 vite, bir cantoral, circa 17 cubule însă fără deobligământ de a fi rebonificat în caz că n'ar fi chiar atâtea, 8 m³ lemne focale aduse acasă dar nedemicate mărunț și ștoalele ocazionale.

După trecerea anului de probă, inv. T. Groza convocă la 2 Ianuarie 1896 adunarea poporului căruia-i comunică nemulțumirea sa față de insuficiența plății, cerând totodată majorarea ei, la 310 fl. bani și celelalte drepturi în natură.

(Va urma)

Oamenii mari ai Sălajului.

FLORIAN MĂRCUȘ.

(1819—1900).

Florian Mărcuș s'a născut în comuna Mal, la Dumineca Floriilor a anului 1819, din părinții Teodor Mărcuș preot în loc și Paraschiva.

Familia Mărcuș avea diplomă nobilitară dela 1671, dată de principele Ardealului Mihail Apaffy, îngăduind și prepoziție de «Corond». Tatăl lui Florian, Teodor Mărcuș era de naștere din comuna Bobota, vecină cu Corondul și înafară de el mai avea 3 copii: Vasile, Ioan și Andreiu. Vasile și Ioan au rămas în sat. Andreiu în urma studiilor ce le-a urmat, ajunsese profesor la o școală de fete din Pesta, dar muri de tânăr. Florian a urmat cursul inferior la gimnaziul minorit din Șimleu, iar cel superior la Oradea. Studiile juridice le-a terminat la Pesta, unde la 4 Martie 1845 a luat cenzura de avocat.

Ca jurist a servit aproape doi ani (15 Sept. 1843—4 Martie 1845) la Tabla regească din Pesta, după ce a luat cenzura de avocat, a servit 5 ani ca avocat, tot în Pesta. Prin serviciile sale și prin căsătoria sa (1847) cu Francisca Hora, fiica cea mai tânără a dirigintelui de operă F. Hora, își câștigase raporturi foarte bune în localitate.

În urma glorioaselor evenimente a anului 1848, pentru organizarea administrației în Ardeal trebuiau până la 1800 funcționari, dintre cari abia s'au găsit 140 Români, între aceștia era și Florian Mărcuș. Părăsește legăturile de rudenie și prietenie ce și le închegase în Pesta și vine în Ardeal, în cea mai puternică cetățue a Românismului, în Sălaj.

Ca funcționar regesc, C. R. sub-comisar, a luat parte la «Sinodul vicarialicesc» din 10 Ianuarie 1850, ținut la Șimleu sub președenția vicarului, mai apoi mitropolit, Al. Sterea Șuțiu, în care sinod s'au luat măsurile de organizare și deschidere a învățământului poporal din Sălaj*).

Participarea sa la sinod și la înfăptuirea deziteratelor aceleia, a atras ura stăpânirii asupra sa și aproape 10 ani la

Protocolul în original a acestui sinod se află azi în colecția mea de acte vechi.

rând a fost mereu transferat; dacă în acest timp a avansat în grad se explică prin faptul că corectitudinea și capacitatea sa, nu s'au putut neglija. După 2 ani de funcțiune în Șimleu și Nușfalău, a fost pe la: Prundul Bârgăului, Beclean, Teaca (Mureș), Tașnad (Solnocul de mijloc, Sălajul de azi) Baia de Criș (Zarand), etc.

În Primăvara a. 1861, Florian Mărcuș, cu mare însuflețire a fost ales protopretore în cercul Crasna.

În 1861 s'au făcut alegerile pentru noua dietă a Ungariei. Florian Mărcuș încă nu se mutase la Crasna și a îndrăsnit să candideze ca deputat în cercul Șimleu. Felul cum au decurs acele alegeri și cum se făceau pe vremuri prin bătaii, opriri, cens, etc. au făcut ca Florian Mărcuș a avut cu trei voturi mai puține și deci contracandidatul Bagosi Sandor a fost declarat ales. Aceste alegeri s'au făcut la 14 Mai 1861 și lupta electorală a fost mare; la Belghez s'au tras clopotele într'odungă, anunțând că ideia maghiarismului e în pericol.

În Iunie 1861, Florian Mărcuș se mută la Crasna, unde a funcționat aproape doi ani protopretore.

În Toamna a. 1861, a luat parte la adunarea de protest contra anexiunii «părților», ținută la Băsești și Florian Mărcuș a fost făcut parte din comitetul de propagandă pentru comitatul Crasna.

În 1862, Florian Mărcuș este numit vice comite al com. Crasna, a cărui capitală era Șimleul. Românii, din acel comitat, erau mândri că «első alispán» ul e Român. Florian Mărcuș și în această calitate a luptat fățiș pentru ajutorarea și emanciparea politică a Românilor sălăjeni. Așa la alegerile dietale din 1865, Florian Mărcuș își pune candidatura cu program național, având adversar pe baronul Bánffi Albert. Pe Florian Mărcuș, puternicii zilei, au încercat să-l ademească, dar el era intrasigent pe linia sa, atunci baronul Bánffi l-a apostrofat: «ilyen politikai irányu embert a megyeházán nem tarthatunk» (pe un om cu astfel de principii politice nu-l putem tolera la prefectură).

Acestea l-au determinat ca pe ziua de 5 Octomvrie 1865 să dimisioneze.

La alegerile din acest an, ținute la 19 Noemvrie, candidați au fost: Florian Mărcuș, Bánffi Albert și Bagosi Șandor. La casa comitatului din Șimleu era mare fierbere, voturile

celor cu pene albe la pălărie — Ungurii purtau pene roșii — curgeau. O echipă de Unguri cutreceau orașul și împrejurimile, urlând disperat: «győznek az oláhok» (înving Valahii). Voturile Românilor, pentru candidatul lor, curgeau cu aceeași repeziciune, atunci Ungurii au tras clopotul cel mare dela biserica din deal într'o dungă, ca în vremuri de grea încercare. Ungurii recurg apoi la arhicunoscutele lor mijloace electorale și Bánffy a fost declarat ales. Al treilea candidat, Bagoși S. care la 1861 a fost declarat ales contra lui Florian Mărcuș, acum avea 30 de voturi față de 1159 ale lui Florian Mărcuș.

După loviturile ce a primit dela puternicii zilei, pentru atitudinea sa românească, Florian Mărcuș a intrat în magistratură fiind ales jude de tribunal și substituit prezidial la tribunalul Șimleu, apoi s'a transferat în aceeași calitate la Beiuș unde după pensionare a ocupat funcțiunea de cassier al domeniilor episcopiei gr. catolice de Oradea, apoi a revenit din nou la Șimleu, unde și-a petrecut adâncile bătrânețe în retragere și liniște.

Cu toate că funcțiunea de magistrat nu-i permitea amestecul în politică, Florian Mărcuș n'a fost străin de mișcările politice naționale a Românilor. În perioada pasivității a muncit mult în cadrul «Astrei» și la banca «Silvania» din Șimleu, al cărei întâiul iurisconsult a fost. În epoca Memorandului, în consfătuirea dela casa vicarului Al. Barboloviciu (20 Maiu 1892), prin cuvântarea sa a reușit să dea aceeași direcție gândirii și voinții Românilor sălăgeni, ca a marilor bărbați inițiatori ai Memorandului. «Indemnurile sale ne-au electrizat pe toți» mărturisea Al. Fedorca, pe atunci învățător în Șimleu.

Doamna Emilia Pop n. Mărcuș, fiica lui Florian Mărcuș, într'o broșură intitulată: «O familie românească în veacul al XIX-lea, în care evoacă vremile apuse a acelu veac, capitolul «Vicecomitele Florian Mărcuș» îl sfârșește prin frumoasele cuvinte:

Florian Mărcuș «a murit în vârstă de 81 de ani și a fost înmormântat la 4 Aprilie 1900 cu mare cinste din biserica gr. catolică, de un sobor de preoți, în frunte cu vicarul Alimpiu Barboloviciu, petrecut la groapă de mii de oameni și deplâns de o întreaga generație, care l-a iubit, l-a stimat și l-a urmat în luptele naționale ce le-a purtat cu vrednicie pt. afirmarea

neamului nostru în Sălaj. Căci el făcuse parte din garda luptătorilor pt. redeşeptarea politică a națiunii noastre.»

În pustiul vremilor de azi, figura bunului român Florian Mărcuș, luminată de faptele sale mărețe, ne inspiră cele mai demne căi de urmat. Să-l cunoaștem și să-i urmăm.

Sărăuad, la 10 Octomvrie 1933.

Ardeleanu Ioan Senioru.

Situația învățământului primar în Sălaj

— Spicuri din raportul general —

Potrivit dispozițiilor primite dela Serviciul Local de Învățământ Cluj cu No. 25084 - 1933, publicăm, în cele ce urmează, părțile mai esențiale din raportul general dela finele anului școlar 1932 - 33. Datele sunt centralizate din recensământ și din lucrările anchetei din anul 1932.

I. Privire generală

a) *Populația județului* în cele 287 comune se repartizează astfel: Români 202.176, Maghiari 90.808, Germani 30.840, Evrei 17.138. Alte naționalități 1.715. Total 342.642.

b) *Numărul elevilor după recensământ*:

a) 5—7 ani: B. 7.422, F. 7.722 — Totalul: 15.144.

b) 7—16 ani: B. 28.233, F. 27.530 — Totalul: 55.763.

Total general: 70.907 copii.

c) *După naționalitate* se repartizează astfel:

Români 44.921, Maghiari 20.192, Germani 3.287, Evrei 2.111, Alte naționalități 396. Total 70.907.

II. Elevi și personal didactic

A) *Învățământul de copii mici (grădini de copii)*

1. Școli de copii mici de stat sunt 27.

a) cu 1 post	17	b) cu limba de propunere română	24
cu 2	« 9	«	«
cu 3	« 1	«	« germană 3
<hr/>		Total: 27	
Total: 27			

2. Școli de copii mici particulare (conf.) sunt 2.

a) cu 1 post 2, -- b) cu limba de propunere maghiară 2.

3. Localități în județ care nu au școli de copii mici: 262.

4. Numărul elevilor înscriși la școalele de copii mici ale statului: Băeți 1.182, Fete 1.222. Total 2.404.

După naționalitate: Români 968, Unguri 757, Germani 431, Evrei 248, Alte naționalități —. Total 2.404.

După religie: Ortodoxi 85, Greco-catolici 883, romano-catolici 692, Reformați 496, unitari —, Ev. Lut. —, Mozaici 248, Bapțiști —, Total 2.404.

5. Numărul elevilor înscriși la școalele de copii mici particulare (confesionale): Băeți 59, Fete 66, Total 125.

După naționalitate: Unguri 57, Germani 68, Total 125.

După confesiune: Rom.-cat. 88, Reformați 37, Total 125.

6. Numărul elevilor, cari au etatea, dar nu frecventează școli de copii mici din județ: B. 6.181, F. 6.434, Total 12.615.

7. Numărul elevilor dela școli de copii mici, cari au urmat regulat: Băeți 1.101, Fete 1.141, Total 2.242.

8. Numărul elevilor dela școli de copii mici, cari nu au urmat regulat: Băeți 140, Fete 147, Total 287.

9. Raportul dintre cei înscriși la școale și înscriși în recensământ este 16%; între regulați și înscriși la școale este 88% și între neregulați și regulați este 12%.

10. Frecvența la școalele de copii mici este mulțumitoare cu excepția celor germane (șvăbești), unde e aproape inexistentă din cauza campaniei de maghiarizare, ce o exercită și azi asupra șvabilor clerul romano-catolic.

11. Personalul didactic dela școlile statului de copii mici după sex și grad: Femei 37; După grad: 9 definitive, 28 provizorii, Total 37.

12. Personalul didactic dela școlile de copii mici particulare (conf): după sex: 2 femei; după grad: 1 definitivă, 1 provizorie, Total 2.

13. Raportul dintre elevii înscriși și numărul posturilor dela școlile de copii mici ale statului: $2404 : 37 = 66$.

14. Raportul dintre elevii înscriși și numărul posturilor dela școlile de copii mici ale confesiunilor: $125 : 2 = 62$.

15. Raportul dintre elevii cu frecvență regulată și numărul posturilor dela șc. de copii mici ale statului: $2124 : 37 = 58$.

16. Raportul dintre elevii cu frecvență regulată și numărul posturilor dela școlile de copii mici particulare (confesionale): $118 : 2 = 59$.

B) Invățământul primar

1. Numărul școlilor primare de stat: a) cu 1 post 153, cu 2 posturi 94, cu 3 posturi 24, cu 4 posturi 1, cu 5 posturi 2, cu 6 posturi 3, cu 8 posturi 5, cu 9 posturi 1, cu 13 posturi 1, Total 284. — b) Școale mixte 284. — c) Cu limba de propunere: Română 259, Maghiară 22, Germană 3, Total 284.

2. Numărul școlilor primare particulare (confesionale) cu

drept de funcționare, dar cu, ori, fără drept de publicitate: a) cu 1 post 62, cu 2 posturi 25, cu 3 posturi 11, cu 4 posturi 1, Total 104. — b) Mixte 104. — c) Cu limba de propunere: Maghiară 84 școale, Germană 14 școale, Ebraică 4 școale, Ruteană 1 școală, Cehă 1 școală, Total 104 școale.

3. Invățământ ambulant nu există în acest județ.

4. Nu există deloc școli de stat în 15 comune.

5. Numărul elevilor înscriși pe clase la școlile statului: Cl. I: B. 4595, F. 4103; cl. II: B. 4182, F. 3905; cl. III: B. 3705, F. 3201; cl. IV: B. 2802, F. 2700; cl. V: B. 2071, F. 1962; cl. VI: B. 1407, F. 1321; cl. VII: B. 801, F. 622. Total B. 19562, F. 17814. — Total general 37376.

6. Numărul elevilor înscriși la stat în toate clasele, repartizați după religia părinților: Ortodoxi: B. 1958, F. 1614; Greco-catolici: B. 13168, F. 12661; Romano-catolici: B. 2108, F. 1406; Reformați: B. 1385, F. 1231; Evang.-Luterani: B. 186, F. 179; Mozaici: B. 612, F. 583; Bapțiști: B. 145, F. 134. Total B. 19562, F. 17814. — Total general 37376.

7. Numărul elevilor pe clase și sexe, cari au umblat regulat tot anul: Cl. I: B. 4134, F. 3517; cl. II: B. 3692, F. 3268; cl. III: B. 3125, F. 2616; cl. IV: B. 2238, F. 1958; cl. V: B. 1589, F. 1423; cl. VI: B. 1003, F. 777; cl. VII: B. 525, F. 347. Total B. 16306, F. 13906. — Total geneal 30212.

8. Numărul elevilor pe clase, dela stat, cari au fost: a) promovați: Cl. I: B. 3224, F. 2747; cl. II: B. 2929, F. 2355; cl. III: B. 2503, F. 2209; cl. IV: B. 1918, F. 1635; cl. V: B. 877, F. 826; cl. VI: B. 847, F. 680; cl. VII: B. 329, F. 262. Total B. 12627, F. 10714. — Total general al promovaților 23341. — b) Repetenți: Cl. I: B. 905, F. 770; cl. II: B. 743, F. 893; cl. III: B. 801, F. 452; cl. IV: B. 421, F. 532; cl. V: B. 741, F. 658; cl. VI: B. 133, F. 163; cl. VII: B. 196, F. 85. Total B. 3940, F. 3553. — Total general repetenți 7493. — c) Alte situații (eliminați, morți, retrași, etc.): Cl. I: B. 465, F. 586; cl. II: B. 510, F. 657; cl. III: B. 401, F. 540; cl. IV: B. 463, F. 533; cl. V: B. 453, F. 478; cl. VI: B. 427, F. 478; cl. VII: B. 276, F. 275, Total B. 2995, F. 3547. — Total general 6542.

9. Raportul elevilor pe clase, dintre elevii înscriși și cei cu frecvență regulată exprimat în procente (%): Cl. I 88%, cl. II 86%, cl. III 83%, cl. IV 76%, cl. V 76%, cl. VI 63%, cl. VII 61%. — Numărul elevilor pe clase a celor cu frecvență neregulată: Cl. I 1046, cl. II 1127, cl. III 1165, cl. IV 1306, cl. V 1021, cl. VI 948, cl. VII 551. Total 7164. — Frecvența slabă se datorește următoarelor cauze: indolența în mare parte a părinților și învățătorilor, autoritățile administrative, cari nu dau concursul autorităților școlare pentru aplicarea obligativității învățământului și în mică măsură împrejurările vi-trege actuale a localităților.

10. Numărul elevilor înscriși pe clase la școlile particulare (confesionale): Cl. I: B. 1297, F. 1256; cl. II: B. 1396, F. 1253; cl. III: B. 1045, F. 1096; cl. IV: B. 788, F. 772; cl. V: B. 468, F. 441; cl. VI: B. 303, F. 318; cl. VII: B. 96, F. 108. Total B. 5393, F. 5244. — Total general 10637.

11. Numărul elevilor înscriși la școlile particulare în toate clasele, repartizați după religia părinților: Ortodoxi —; Gr.-cat. B. 29, F. 33; Rom.-cat. B. 1184, F. 2181; Ref. B. 3867, F. 3763; Unitari —; Ev.-Luter. B. 67, F. 54; Mozaici B. 237, F. 21; Bapțiști B. 4, F. 2. Total B. 5393, F. 5244. — Total general 10637.

12. Numărul elevilor pe clase dela școlile particulare, cari au urmat regulat tot anul: Cl. I: B. 1097, F. 1031; cl. II: B. 1253, F. 1231; cl. III: B. 984, F. 989; cl. IV: B. 743, F. 739; cl. V: 441, F. 427; cl. VI: 287, F. 293; cl. VII: B. 82, F. 94. Total B. 4887, F. 4809. — Total general 9691.

13. Numărul elevilor, pe clase, dela școlile particulare, cari au fost: a) promovați: Cl. I: B. 1014, F. 988; cl. II: B. 1144, F. 1026; cl. III: B. 831, F. 922; cl. IV: B. 582, F. 620; cl. V: B. 289, F. 318; cl. VI: B. 155, F. 208; cl. VII: B. 70, F. 74. Total B. 4085, F. 4156. — Total general al promovăților 8241. — b) Repetenți: Cl. I: B. 208, F. 198; cl. II: B. 190, F. 168; cl. III: B. 173, F. 127; cl. IV: B. 169, F. 122; cl. V: B. 151, F. 107; cl. VI: B. 125, F. 97; cl. VII: B. 6, F. 15. Total B. 1022, F. 834. — Total general 1856. — c) Alte situații (retrași, morți, eliminați, etc.): Cl. I: B. 75, F. 70; cl. II: B. 62, F. 59; cl. III: B. 41, F. 47; cl. IV: B. 37, F. 30; cl. V: B. 28, F. 16; cl. VI: B. 23, F. 13; cl. VII: B. 20, F. 19. Total B. 286, F. 254. — Total general 540.

14. Raportul dintre cei înscriși și cu frecvență regulată exprimat în procente (%): Cl. I 83%, cl. II 93%, cl. III 92%, cl. IV 90%, cl. V 95%, cl. VI 93, cl. VII 86%.

15. Numărul elevilor pregătiți în familie și prezentați la examene particulare: B. 5, F. 1, Total 6. — Promovați: B. 5, F. 1, Total 6.

16. Personalul didactic dela școalele de stat după sex: Bărbați 311, Femei 196 Total 507. b) Români: 431; c) Alte neamuri Cetățeni români 76; Cetățeni străini — Total 507. d) Gr. I. B. 102; F. 15; Gr. II. B. 16, F. 10. Def. B. 36, F. 36. Tit. Prov. B. 141, F. 125; In mod prov. B. 16, F. 10. Total B. 311, F. 196. Total 507.

17. Personalul didactic dela școalele particulare (confesionale) a) După sex: B. 99, F. 71; b) După neam: Români 1, Cetățeni Români 169. Total 170; c) Grad: Grad I. B. 18, F. 14. Gr. II. B. 14, F. 9. Def.: B. 39, F. 28. Tit. Prov.: B. 22, F. 11; In mod prov.: B. 6, F. 9. Total: B. 99, F. 71. Total general; 170.

(Va urma)

Ante-proiectul de lege.

— Propuneri —

În anteproiectul de lege pentru reforma învățământului primar, suntem de părere să se facă modificările și completările ce urmează:

1. La art. 6. — Manualele școlare și materialul școlar pentru elevi să se procure de Consiliul Învățătorilor, comunele fiind obligate să încaseze costul lor dela părinți în termen de 30 zile și în caz, când nu pot încasa, să achite din bugetul comunal.

2. La art. 7. — În comunele cu populație minoritară să nu se admită *secții* cu limba de predare streină, ci ore pentru predarea limbii respective, în cazul când numărul elevilor de aceeaș limbă minoritară reprezintă cel puțin 30% din totalul elevilor. Aceasta numai în cazul când în comună nu există vre-o școală particulară cu limba de predare a populației respective.

3. La art. 14. — Recensământul să se facă în mod obligatoriu de notarii comunelor rurale și organele polițienești urbane. Directorii școlilor vor verifica recensământul.

4. La art. 19. — Dispensa de vârstă pânăla 6 luni se poate da de administratorul școlar județean.

5. La art. 22. — Cursurile se închid la 1 Iunie în loc de 1 Iulie.

6. La art. 26. — Directorul școlar poate admite valabile într'un an 20 absențe pentru cl. II-VII și 30 pentru cl. I.

7. La art. 31. — Amenzile să se pronunțe la sfârșitul fiecărei săptămâni, fără a se suspenda executarea.

8. La art. 33. — Incasarea amenzilor se face de primăriile comunale.

9. La art. 51. — Funcția de director nu încetează decât la ieșirea la pensie.

10. La art. 73. — Direcția școlii de copii mici o are directorul școlii primare din circumscripția școlară respectivă.

11. La art. 95. — Cursul superior se menține și la școala cu un singur învățator, cu un program redus, în două după-amezi săptămânal.

12. La art. 149. — Bibliotecile pedagogice județene func-

ționează pe lângă administrațiile școlare județene.

13. La art. 155. — Veniturile grădinilor școlare sunt ale directorilor școlari.

14. La art. 194. — In Consiliul școlar Regional e membru de drept și administratorul școlar județean, fiind referențul tuturor chestiunilor privitoare la județul ce-l administrează.

15. La art. 202. — La școlile normale superioare să fie admiși toți învățătorii, fără examen de admitere. Pe durata cursurilor primesc concediu fără salariu. In școlile normale superioare se pot înscrie învățătorii și în mod particular.

16. La art. 208. — Certificatul trebuie dat de administratorul școlar județean.

17. La art. 208. — Învățătorii cari nu reușesc la examenul de definitivat după trei prezentări, se mențin în învățământ cu »titlul provizoriu.«

18. La art. 214. — Pentru ca un învățător să-și poată cere transferarea, trebuie să aibă cel puțin titlul definitiv în învățământ și un stagiu de 5 ani la școala unde e titular.

19. La art. 215. — Transferările se fac de Minister potrivit normelor dela art. 216 și 217.

20. La art. 216. — Transferările se pot face și din oficiu — în interesul serviciului — în urma raportului motivat al inspectorului școlar primar.

21. La art. 221. — Detașările se pot face numai după transferări și numiri în învățământ dela 1—30 Sept.

22. La art. 223. — Membrii corpului didactic pot fi transferați și din interes de serviciu conform art. 216, dacă în urma a trei inspecții consecutive n'au înlăturat aceleași lipsuri constatate de organele de control și cari pot stânjeni instrucția și educația din localitate.

23. La art. 245. — Atribuțiile de administrație și control sunt strâns legate deolaltă și ca atari trebuie să fie îndeplinite de aceeaș persoană. De aceea cred că ar fi mai potrivit să stea în fruntea județului «inspector școlar județean,» secondat de subinspectorii, în loc de «administrator.»

24. La art. 260. — Actualele organe de administrație și control, inamovibile, rămân în funcțiile ce ocupă, bucurându-se de toate prerogativele prezentei legi.

D. Mărgineanu.

Banca Populară „Invățătorul Sălăjan“ Zălau

Balanță de verificare

încheiată pe ziua de 30 Octombrie 1933.

No. curent	Denumirea conturilor	SUME		SOLDURI	
		Debit.	Credit.	Debit.	Credit.
		Lei	Lei	Lei	Lei
1	Cassa — — —	799296	768581	30715	
2	Asociați Capital social	940000	459000	481000	
3	Capital social — —		940000		940000
4	Taxă de înscriere —		11700		11700
5	Dobânzi și beneficii		44442		44442
6	Cheltueli de adm-ție		14814		14814
7	Imprumuturi — —	751180	87540	666640	
8	Salarii — — —	8000		8000	
9	Depuneri spre fructif		181800		181800
10	Mobilier — — —	180		180	
1	Imprimare — — —	2124		2124	
2	Cheltueli generale —	4097		4097	
Total Lei		2507877	2507877	1192756	1192756

Prezenta balanță de verificare se certifică de noi.

Director, **D. Mărgineanu.**

Contabil, **V. I. Bălăneanu.**

Situație de Cassă

pe ziua de 30 Octombrie 1933.

Incassări cu Rp. No. 1 — 1025 incl. Plăți cu bon. No. 1 — 132 incl.

No. ct.	In conturile	Sume		Din conturile	Sume	
		Lei	z.		Lei	Lei
1	Asociați capital —	459000		1	Imprumuturi —	751180
2	Taxă de înscrieri	11700		2	Mobilier — —	180
3	Imprumuturi —	87540		3	Salarii — — —	8000
4	Dep. spre fructific.	181800		4	Cheltueli generale	4097
5	Dob. și Beneficii	44442		5	Imprimare — —	2124
6	Chelt. de admin.	14814			Totalul p'ăților Lei	768581
					Sold la 30 Oct. 933	30715
Totalul încass. Lei		799296		Total Lei		799296

Se certifică exactitatea și realitatea prezentei situații de cassă.

Director, **D. Mărgineanu.**

Cassier, **Petre Popescu.**

CRONICĂ. - INFORMAȚIUNI.

— **Mulțumită.** *Esprim și pe aceasta cale cele mai sincere mulțumiri, tuturor prietinelor și Colegilor pentru urările de bine și frumoasa manifestație din prilejul zilei Onomastice, asigurându-i că aceste probe de simpatie le voi păstra ca o dulce amintire.*

D. MĂRGINEANU,

— **Reforma învățământului primar.** Anteproiectul pentru reforma învățământului primar și proiectul pentru reforma programei analitice a acestui învățământ, elaborate de Ministerul Instrucțiunii, li s'a dat o largă posibilitate de consultare, fiind trimise tuturor organelor din administrația și controlul învățământului primar, precum și Asoc. învățătorilor.

După informațiile primite, aceste proiecte se vor debate și vota în proxima sesiune parlamentară. Dată fiind deci actualitatea lor publicăm în corpul revistei de față observațiile noastre, în dorința, să fie luate în considerare.

— **Protecția copilului.** Cefim în „Univer: ul” următoarele observații demne de înregistrat.

„Părinții și oficialitatea nu se îngrijesc suficient nici de fizicul și sănătatea copiilor,

nici de sufletul și cugetul micilor vârstare.

Nici sărăcia, nici lipsa de cultură a părinților, nu pot constitui o scuză.

Părinteasca dragoste trebuie să acopere și să îndrumeze cu răbdare micile ființe omenești care pot să greșească. Brutalitatea nu folosește la nimic oamenilor mari, cu atât mai puțin copiilor.

Sunt și acum, din nenorocire, profesori cari întrebunțează bătaia drept suprem argument pedagogic! Dela cine să ia pildă părinții cari se tem ca liii lor să nu apuce pe drumuri rătăcite?

Ne a fost dat să vedem sub cortul unei menagerii, opera migăloasă a unui dresor de animale. La „școală” era o focă

Cu blândețe și cu o îngerească răbdare, dresorul obține dela animalul obtuz și necuvântător, gesturile, mișcările și jocurile dorite.

Dacă părinții și profesorii ar întrebunța față de copii aceeaș constantă blândețe și aceeaș perseverentă răbdare a dresorului, fie siguri c'ar obține efecte mai satisfăcătoare decât cele rezultate din brutalitate și sălbătecie.

Călăuziți cu iubire pașii micului om; aplecați-vă cu bunătate asupra defectelor ori

instinctelor rele cu care fără voia lui s'a născut; îndrumați-l cu răbdare pe calca binelui și a adevărului!

Mila, omeneasca milă, trebuie să învâluie în primul rând copilăria, care, oricare ar fi stăbiciunile, merită toată atenția și toată dragostea celor mari."

— **Cercurile culturale regionale.** Ministerul instrucțiunii a trimis o circulară tuturor organelor de control din învățământul primar prin care le dă indicații asupra modului cum trebuiesc organizate cercurile culturale regionale.

Aceste cercuri vor trebui să fie în număr de 4—5 pentru fiecare județ, așa încât să fie câte 100 de învățători de fiecare. Județul va fi deci împărțit în tot atâtea regiuni, ținându-se seamă de mijloacele de transport ale învățătorilor, de unitatea geografică a regiunii și de centrul ales.

Ședințele se vor ține după cum urmează :

1) Una înainte de cel puțin două săptămâni de sărbătorile Crăciunului, tratându-se subiectul: „Datinele de sărbătorile Crăciunului în localitatea respectivă”.

2) celelalte ședințe se vor ține în una din lunile: Februarie, Martie, Aprilie și Mai.

Circulara ministerului indică apoi în amănunțime programul după care urmează să se țină ședințele.

— **Anuarul învățământului primar.** Un comunicat al Ministerului Instrucțiunii, —

În legătură cu imprimarea „Anuarului Învățământ. Primar”, ministerul Instrucțiunii ține să arate, ca răspuns acuzațiilor unor ziare, realitatea, așa cum se prezintă în toate scriptele din dosarele Contabilității generale ale ministerului, care a mănuit aceste fonduri.

1. Lucrarea s'a dat spre imprimare numai în urma unui concurs de oferte la care au participat cele mai mari și cunoscute imprimerii, invitate fiind de minister la acest concurs.

2. S'a ales tipografia cu prețurile cele mai avantajoase.

Prețurile oferite pentru lucrarea completă, așa cum circulă în public, 123 coale format Monitor Oficial. 8598 cm, clișee, hărți, copertă, cu un cuvânt volumul complet în greutate de 2.100 gr. au fost oferite de :

O tipografie	5.339.644.
a doua tipografie	4.707.193.
a treia tipografie	4.745.817.
a patra tipografie	4.611.597.
a cincea tipogr.	3.682.753.

Având în vedere că 40.000 volume a 2.100 gr. reprezintă un total de 84.000 kg. netto, Ministerul a trebuit să îngrijească de distribuirea lor, ca sa plătească transportul pe C. F. R., P. T. T. și ambalaj, care se ridică la cca. 200.000 Lei.

În total suma celei mai avantajoase oferte

a fost de lei	3.682.753
plus transport și	
ambalaj	200.000
Total	3.882.753

Cu toată publicitatea întinsă pe care ministerul a făcut-o în dese rânduri că ține la dispoziția oricărui învățator care n'ar dori să aibă anuarul suma reținută, până azi ministerul n'a înregistrat decât puține cereri de restituire. Ministerul a arătat rostul acestei publicații în comunicatul dela 19 August, a. c., accentuând că nu obligă vre'un învățator s'o cumpere.

Aceleași instrucțiuni au fost date și cu decizia ministerului Nr. 96386 din 17 Iulie 1933.

La obiecțiunea cu „Anuarul” s'ar fi putut imprima cu un milion și jumătate lei, credem că nici n'ar fi nevoie să răspundem.

O facem însă pentru ca opinia publică să nu fie indusă în eroare, arătând totalul hârtiei brute (8 jum. vagoane), pe care Ministerul Instrucțiunii, urmând exemplul statului a plătit-o direct Oficiului de vânzare a hârtiei produse în țară, în conținutul tipografiei adjudecatoarea și anume:

Fact., din 21 Iulie, 1933, 1.349.876.

Fact., din 28 Iulie, 1933, 1.250.124.

Total 2.600.000.

Evident că imprimarea nu putea costa un milion și jumătate lei când hârtia numai a costat 2.600.000 lei.

Exemplarele ce vor rămâne după distribuirea lor la învățători, vor fi trimise gratuit la biblioteci, ziare, reviste, inspectorate, revizorate școlare, etc.

În cazul puțin probabil a unor exemplare ce se vor pune în comerț și care eventual ar da un excedent, aceasta va fi conform de altfel comunicatului din 19 Aug. a. c. restituită învățătorilor.

Din aceste date simple și elocvente în simplitatea lor, se poate constata că ministerul nu a urmărit decât precizarea situației fiecărui membru al corpului didactic, înlesnindu-se prin aceasta organizarea temeinică a învățământului primar.

Față de datele și cifrele de mai sus credem că orice comentariu e de prisos.

(ss) *Ministru GUSTI.*

— **Nouii numiri de învățători suplinitori.** Suntem informați că dl prim ministru a făcut o promisiune categorică la Cluj, delegației învățătorilor fără posturi, că se vor căuta fondurile necesare pentru numirea a încă 1000 învățători, repartizați pe țară. Aceste numiri s'ar face pe județe, în ordinea vechimei și a mediilor. Dacă s'ar realiza promisiunea, ar fi o mare ameliorare.

Să dea Dumnezeu, așa să fie!

Necrolog. Pe colegul nostru *Iosif Varhanyovschi*, din Satu-Mic, l'a ajuns o grea încercare, prin pierderea fiului său *Ionel*, speranța unei familii cinstitute și muncitoare. — Transmitem indurerăților părinți, sincerele noastre condoleanțe.

Buletinul Revizoratului Școlar al Jud. Sălaj

(Circularele se vor înregistra imediat, comunica tuturor membrilor corpului didactic și executa întocmai.)

No. 9598—1933. **Premii pentru activitatea corpului didactic.** *Circulară către corpul didactic și de control al școlilor primare din România.* Pornim la acest început de an școlar cu un gând care trebuie să răscolească sufletul tuturor: Să găsim metode și căi mai eficace pentru o cât mai rodnică și sistematizată mișcare școlară și culturală la sate și la orașe. Școala satului are nevoie, mai cu seamă astăzi, de o înviore. Cele două meniri ale ei, *de loc* (unde se dau întâiele cunoștințe și deprinderi copiilor) și *de așezământ de cultură* pentru cei mari (care desvoltă în valori de viață acele cunoștințe și deprinderi) trebuie să se împlinească în aceeași măsură. De împlinirea lor atârână în mare parte sănătatea sufletească și puterea de acțiune a țărânimii, pe care, mai ales în împrejurări cum sunt cele de acum, ne dăm seama că se reazemă cu nădejde neamul și statul nostru. Dar greutățile vremii n'au cruțat nimic și tocmai când școala trebuie să dea și să însemne mai mult, luarea aminte este în primejdie să se întoarcă dela ea către cerințe, care în aparență par mai grabnice, iar mijloacele materiale, care i se pot pune la îndemână, se fac tot mai puține. Trebuie găsite căi noi de venit în ajutor. Învățătorul care dă cuprins și suflet școlii, e chemat să-și încordeze priceperea și bunăvoința, pentruca așezământul încredințat lui, să răspundă așteptărilor. Cum e învățătorul, așa e școala și cum e școala, așa e satul. Învățătorimea românească și-a făcut datoria. Învățăământul primar, cât îl avem, a ieșit din mâinile ei, îndrumată de lege și de oamenii de inimă cari s'au aflat în cursul anilor în fruntea Ministerului Instrucției. Recunoașterile n'au lipsit. Ele erau îndreptățite.

De aceea avem încrederea că noua chemare și noul program de lucru, pe care le trimitem acestei învățătorimi, la începutul anului școlar, vor găsi-o gata ca și în trecut și poate mai mult decât în trecut, de vreme ce trebuințele, sunt astăzi mai mari de cât atunci. Numai e o taină pentru nimeni că, de pildă, neștiința de carte, cu toată obligativitatea învățăământului elementar, se păstrează urcată și că alături de grupul copiilor cari nu se înscriu sau nu urmează regulat la școală, pentrucă nu sunt destule săli de clasă, destui învățători sau destulă înțelegere și înlesnire materială între părinți. Mai este grupul absolvenților cari, ruși de orice legătură cu cartea uită treptat ceea ce au învățat. Adevărații pedagogi sociali știu că analfabetismul nu înseamnă atât lipsa cititului și scrisului, ci izolarea în sânul societății civilizate de

putințele cele mari și vii de înrăurire și de prefacere pentru o viață mai bună a insului și a obștei. Aici e primejdia cea mai temută, să n'ajungem să vorbim unei bune părți a națiunii, care nu s'a împărtășit de bunurile școlii și să nu mai găsim ascultare sau să nu mai fim înțeleși. Iată de ce vrem ca nici o osteneală să nu fie cruțată pentruca școala românească să aibă, cu mijloacele ei de astăzi, cât mai mulți școlari și pentruca ea să păstreze și mai târziu legătura cu ei și legătura cu satul, printr'o acțiune culturală în care vor fi de ajutor, atât biserica și preotul, cât și societățile culturale și ceilalți cărturari locali. Pentru o punere în lumină deosebită a însemnătății problemei și pentru un îndemn și o întrecere spre mai bine între învățatori, am hotărât să instituim un sistem de premii care se vor acorda după următoarele norme: Vor fi de fiecare județ 10 premii mergând până la cinci mii de lei, diplome, cărți, calificări în statul personal, sporite cu ajutorul județelor și variabile după întinderea județelor și după unele regiuni cu trebuințe culturale mai grabnice. Premiul I din fiecare județ, l-ar obține învățătorul sau învățătorii, cari vor împlini dela 1 Octombrie 1933--1 Iunie 1934, în comuna lor *cele mai multe* din următoarele condițiuni:

I. Dacă au făcut cursuri cu analfabeții în cel puțin două ședințe săptămânale timp de patru luni. II. Dacă au isbutit să facă cititori ai bibliotecii o treime din știutorii de carte din sat, din cărțile cuprinse în catalogul publicat de Minister (Direcția Educației Poporului). III. Dacă au asigurat școlii frecvență cât mai complectă, potrivit capacității sălilor din clasă și înscrierii după recensământ. IV. Dacă au făcut 20 de șezători de cetire cu sătenii și au ajuns să-și formeze cititori la șezătorile de lucru prin casele oamenilor. V. Dacă au isbutit să facă de fiecare post câte cel puțin doi abonați individuali sau în grupuri de săteni la reviste și foi populare alese, în afară de ziarele politice. VI. Dacă au făcut «ora de șezătoare» în clasă cu elevii săptămânal și au împărțit elevilor cărți din bibliotecă. VII. Dacă au făcut timp de un an cel puțin patru producții cu teatru, jocuri, cântece și coruri, laice și bisericesti, cu flăcăi și fete. VIII. Dacă a isbutit să adune prin orice mijloace cel puțin cinci sute de lei de fiecare post pentru înzestrarea și întreținerea bibliotecii. IX. Dacă au făcut o anchetă monografică pentru cunoașterea satului și a regiunii, potrivit planului dat de Minister.

Premiile II, III, IV, etc. se vor acorda celor ce îndeplinesc parte din condițiile arătate și cu o activitate proporțional mai redusă. Munca învățătorului concurent se judecă la fel fie că se desfășură liber, atunci când nu se poate sprijini pe o societate culturală, fie în launtrul unei asociații culturale locale, și va fi cu atât mai apreciată cu cât va avea colaborarea preotului. Controlul concurenților se va îndeplini de or-

ganele școlare și de delegații societăților culturale locale cu care au colaborat. Acordarea premiilor se va face la capitala județului printr'un comitet local alcătuit din capii autorităților și intelectuali delegați ai așezămintelor culturale. — Ministru, D. Gusti, Director, Ap. D. Culea.

No. 9184—1933. **Incasarea cotelor școlare.** Ca urmare la repetițiile intervenții ce am făcut la autoritățile Administrative cu privire la neajunsurile și piedicile ce se pun la incasarea cotelor școlare — din care cauză învățământul are foarte multe de suferit, publicăm în iutregime ordinul No. 16247—1933 al Onor. Prefecturii jud. Sălaj - adrasat Dlor Primpretori și Notari la reședință, cu invitarea de a supraveghea în deaproapo executarea tuturor dispozițiilor cuprinse în el și a ne semnala toate abaterile pentru ca astfel să putem pune la punct aceasta chestiune, odată și pentru totdeauna: „Prefectura jud. Sălaj, Serviciul Financiar No. 16247 -1933 Dounilor Primpretori și Notari, La reședință. Motivat de adresa Revizoratului școlar No. 6701—1933, prin care semnalându-se neajunsurile întâmpinate de învățământul primar din cauză că cele mai multe dintre comune nu achită la timp obligațiile ce au față de școală, ne cere să luăm cuvenitele măsuri de îndreptarea acestui neajuns care stânjonește în mare măsură buna funcționare a învățământului primar. Având în vedere și desele ordine Ministeriale ce primim în acest sens, precum și faptul că din motivele menționate multe școli primare nu și-au putut începe activitatea în condițiuni satisfăcătoare, deoarece nici până acum nu li s'au făcut nici cele mai necesare și mai urgente lucrări de reparațiuni și curățenie. Considerând că, în asemenea condițiuni învățământul primar este adânc compromis și pus în imposibilitatea de a-și îndeplini misiunea nobilă ce are de a educa și lumina masele populare dela țară. Vă invităm să luați cuvenitele măsuri fie pentru achitarea urgentă a sumelor cu cari comuna datorează școlai, fie pentru executarea fără întârziere a reparațiilor necesare localurilor de școală și prevederea cu lemne de foc pentru iarnă, asigurând prin aceste măsuri buna funcționare a învățământului în condițiunile potrivite. De asemenea veți îngriji ca comunele în bugetele căroră sunt înscrise „Subvențiuni pe scama Comitetului școlar județean pentru construcțiuni“ să achitați sumele respective cu precădere, direct la acest comitet, dându-i posibilitatea să achite prețul lucrărilor de construcție săvârșite în cursul verii. Despre executarea prezentului ordin ne veți raporta în termen de cel mult 30 zile, Zălan, la 13 Octomvrie 1933. — p. Prefect, Dr. C. Sima, Șeful serv., Dr. A. Sămi“.

No. 9382—1933. **Absențele corpului didactic.** Reamintim Directorilor școlaelor primare de Stat din cuprinsul acestui județ, dispozițiunile noastre anterioare, de a raporta în ultima zi a fiecărei lună, zilele absentate de fiecare învățator, în luna

respectivă, — indicând la concediile aprobate — autoritatea care a aprobat concediul și Nrul ordinului de aprobare. De executarea întocmai a prezentului ordin, facem responsabili direct pe Dnii directori, sub urmările de sancțiuni disciplinare.

No. 9383—1933. **Plata impozitului pe trimestrul al III-lea.** Avându-se în vedere că, la ridicarea salariului dela Administrația Financiară pe luna Octomvrie a. c. ni se cere să facem dovada achitării impozitelor către Stat pentru trimestrul al III-lea, invităm pe toți Dnii învățători de Stat -- să achite imediat impozitul respectiv, trimitând chitanța - recepisa - D-lui Șef al circumscripției de salarizare căruia aparține, urmând ca acesta să le treacă pe toate într'un borderou pe care-l va prezenta spre viză perceptorului respectiv, ca astfel la ridicarea salariului să nu avem piedici de asemenea natură. D-nii Șefi de circumscripții vor prezenta aceste borderouri la ridicarea salariilor pe luna Octomvrie 1933.

Revizor școlar: *D. Mărgineanu.*

No. 1315—1933. Comitetul școlar al jud. Sălaj.

Lămuriri privitoare la încasarea cotelor școlare.

Fiind sesizați din partea mai multor comitete școlare că unii D-ni Notari nu achită cotele obligatorii ce au față de școale pe exercițiul în curs, sub pretext că li se rețin din cotele adiționale de către Administrația Financiară, ținem să clarificăm și să accentuăm că, *aceste rețineri se fac numai în contul sumelor restante cu cari comunele datorează comitetelor școlare pe timpul anterior datei de 1 Aprilie 1933 și nici decum pentru sumele alocate în bugete pentru exercițiul anului în curs.*

Aceasta fiind situația reală și avându-se în vedere că aceste sume *restanțe și cheltueli pe exercițiul în curs* sunt trecute în bugetele comunelor la articoli diferiți, pretextul Dlor Notari respectivi nefiind întemeiat, îndrumăm pe D-nii Directori ai școalelor, în calitate de secretari ai comitetelor școlare, de a supraveghea încasările ce s'au făcut și se fac în fiecare comună, în contul sumelor bugetelor aprobate de Prefectură pentru exercițiul anului în curs și a solicita cu toată insistența și autoritatea morală ce deține, de a se încasa sumele ce le compet pentru comitetele școlare și a le *ordonanța în proporție cu încasările făcute și prevederile bugetare.*

Totodată punem în vedere comitetelor școlare să controleze casieriile comunale ca să se facă toate operațiunile fondurilor școlare, în strictă conformitate cu instrucțiunile date cu circulara No. 1064—1933 (Școala Noastră No. 7—1933).

Președinte,
Ioan Deleu.

Secretar,
D. Mărgineanu.

Redactor responsabil: *D. Mărgineanu.*